

and previous criminal activity which is prompting, conspiracy and attempt under the English law statutes is making. Their similarities and differences, the peculiarities of responsibility and imposition of punishment are establishing. The decisions of the English courts from the specific cases are given.

Key words: *stages of crime, preparation for crime, criminal attempt, prompting, conspiracy, voluntary renunciation.*

УДК. 343.22

СЛУЖБОВІ ОСОБИ І ОСОБИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ, ПОВ'ЯЗАНУ З НАДАННЯМ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ, ЯК СПЕЦІАЛЬНІ СУБ'ЄКТИ ЗЛОЧИНУ: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ НОВЕЛ

*А. С. Осадча, аспірантка
Національний університет
«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*

Досліджено такі спеціальні суб'єкти злочину, як службові особи і особи, які здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг. При вирішенні цього питання проаналізовано нормативно-правові акти, а також різні доктринальні погляди щодо зазначених спеціальних суб'єктів злочину.

Ключові слова: *спеціальний суб'єкт злочину, службова особа, особи, які здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, юридичні особи приватного права, юридичні особи публічного права.*

Постановка проблеми. Внаслідок реформування антикорупційного законодавства до Кримінального кодексу України (далі — КК України) було внесено зміни, що спричинили появу в ньому нових видів спеціальних суб'єктів злочину. Таким чином, виникає проблема вивчення цих суб'єктів: визначення, встановлення їх ознак та розмежування між собою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз нормативно-правових актів та літературних джерел свідчить, що дослідження таких спеціальних суб'єктів злочину, як службова особа та особи, що здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, потребують комплексного підходу. Проблеми відповідальності зазначених спеціальних суб'єктів до-

сліджували порівняно небагато вітчизняних науковців, оскільки зміни в законодавстві відбулися недавно. Зокрема, цією проблемою займалися В. Тютюгін, М. Хавронюк, Є. Стрельцов. Це дає змогу стверджувати, що подальше вивчення досліджуваної теми з метою правильної кваліфікації злочинів є доцільним.

Формулювання цілей. Основна мета статті полягає у всебічному дослідженні таких спеціальних суб'єктів злочину, як службова особа та особи, що здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг.

Виклад основного матеріалу. 11 червня 2009 р. Верховна Рада України ухвалила три закони — «Про засади запобігання та протидії корупції» № 1506-VI, «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» № 1508-VI та «Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень» № 1507-VI. Але початок їхньої дії відклали на невизначений строк. Тим часом 6 жовтня 2010 р. Конституційний Суд України визнав окремі положення першого з названих законів неконституційними. 5 січня 2011 р. набрав чинності Закон України від 21 грудня 2010 р. № 2808-VI «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України щодо запобігання та протидії корупції» [1].

Законом України від 7 квітня 2011 р. № 3207-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» до розділу XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг», Особливої частини КК України було внесено зміни.

Оцінюючи ці новели, слід зауважити, що вітчизняний законодавець при їх прийнятті прагнув наблизитися до вимог та стандартів міжнародного співтовариства у сфері протидії та запобігання корупції. Проте є всі підстави вважати, що деякі із зазначених нововведень не узгоджуються з чинними приписами КК, а окремі положення, якими доповнено КК, є не тільки незрозумілими, а й помилковими з боку законодавчо-технічного їх виконання.

Відповідно до ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх службові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Ці положення Конституції України поширюються на всіх без винятку службових осіб, незалежно від того, чи є вони представниками законодавчої, виконавчої або судової гілок влади, виконують свої службові обов'язки у державному апараті, органах місцевого самоврядування або на окремих підприємствах, в установах чи організаціях. Не мають також значення службове становище особи, відомча чи галузева належність органу, сфера його діяльності, характер та обсяг повноважень або форма власності, на підставі якої створені та функціонують ті чи інші організації.

Саме з цього виходить законодавець, коли у частинах 3 та 4 ст. 18 Загальної частини КК закріплює загальне визначення службової особи, а в XVII розділі Особливої частини КК конкретизує це визначення і встановлює відповідальність за службові злочини залежно від того, у якій сфері службової діяльності вони вчиняються і хто є їхнім суб'єктом: службові особи юридичних осіб приватного права, представники влади, місцевого самоврядування чи службові особи юридичних осіб публічного права.

Вперше до суб'єктів корупційних злочинів віднесено не тільки службових осіб, а й осіб, що здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг. При цьому, якщо ознаки службових осіб у законі виділено (частини 3, 4 ст. 18, примітка 1 до ст. 364 КК), то ознаки осіб, які здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, безпосередньо не зазначено, а тому їх можна встановити лише шляхом тлумачення змісту законів та нормативно-правових актів.

Видається, що ознаки вказаних спеціальних суб'єктів доцільно встановлювати за допомогою поняття публічних послуг і особливостей професійної діяльності таких осіб.

Автори науково-практичного коментаря до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції та Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» намагаються дати визначення «публічні послуги» через поняття «державні послуги», але такий підхід викликає багато запитань. Серед усього кола послуг можна виділити такі, які мають певні ознаки, що відрізняють їх від інших видів послуг. Йдеться про «суспільні послуги», вони мають так звану доступність та рівність у загальному переліку споживчих благ, тобто така послуга доступна як одній особі, так і невизначеному колу таких осіб і, що не менш важливо, всі вони мають громадський інтерес, бо є суспільними благами. Раніше такі послуги надавала тільки держава, через що їх називали «державні послуги». Але тепер у зв'язку з певними змінами ролі, яку виконує держава у суспільстві, надання таких послуг держава делегує й іншим структурам, у тому числі недержавного характеру, залишаючи за собою гарантованість їх надання та право на їх організаційно-праву регуляцію. У зв'язку з цим, враховуючи, що за своєю внутрішньої сутністю характер такої послуги не змінюється, а певною мірою змінюються суб'єкти їх надання, такі послуги останнім часом визначаються як «публічні послуги» [2, с. 33].

Поняття публічних послуг у законодавстві України наразі відсутнє. Втім, у Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади визначено, що сферу публічних послуг становлять послуги, що надаються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, які перебувають у їх управлінні [3].

Залежно від суб'єкта, що надає публічні послуги, розрізняють державні та муніципальні послуги. У цьому разі для визначення природи послуги на перше місце ставиться не безпосередній суб'єкт її надання, а суб'єкт, який несе відповідальність за надання цієї послуги, та джерело фінансування надання цього виду послуг, тобто вид бюджету.

Державні послуги надаються: а) органами державної влади (в основному виконавчої); б) державними підприємствами, установами, організаціями, органами місцевого самоврядування в порядку виконання делегованих державою повноважень за рахунок коштів державного бюджету.

Складовою як державних, так і муніципальних послуг є адміністративні послуги. Адміністративні послуги — це та частина публічних послуг, які надаються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування і надання яких пов'язане з реалізацією владних повноважень [4, с. 46].

У Законі України «Про адміністративні послуги» № 5203-VI зазначено, що адміністративна послуга — результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямованої на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону [5]. Крім адміністративних, за критерієм їхнього змісту виділяються такі види публічних послуг, як соціальні, житлово-комунальні, медичні послуги та послуги з оздоровлення й відпочинку, освітні послуги, послуги з протипожежного захисту та рятування, транспортні послуги тощо [6, с. 73].

На думку В. Тютюгіна, публічними можуть вважатися послуги, виходячи з того, що: а) вони є загальнодоступними і тому надаються на звернення будь-якої особи; б) правом надання таких послуг наділяють осіб органів держави чи органів місцевого самоврядування, які здійснюють певну професійну діяльність; в) такі послуги, на відміну від суто професійних, мають юридично значущий характер, оскільки підтверджують або послідовність певної події, явища або факти, які породжують чи здатні породити наслідки правового характеру; г) при наданні таких послуг зазначені особи також здійснюють організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські функції, але не належать при цьому до службових осіб чи найманих працівників юридичних осіб публічного і приватного права [7, с. 6].

Іншої позиції дотримується М. Хавронюк, який публічними називає послуги, що надаються публічним сектором (тобто органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної та комунальної форми власності), а в окремих випадках — приватним сектором під відповідальність публічного сектора (публічної влади) і за рахунок публічних коштів (тобто коштів державних і місцевих бюджетів) [6, с. 76].

На думку деяких авторів, публічні послуги характеризуються наступними ознаками: а) спрямованість на захист чи забезпечення умов для реалізації суспільних інтересів, прав та інтересів фізичних або юридичних осіб; б) порядок та їх надання визначені державою чи органом місцевого самоврядування; в) вони породжують наслідки правового характеру [8, с. 263].

При цьому нез'ясованим залишається питання про те, що саме слід розуміти під професійною діяльністю, пов'язаною з наданням публічних послуг. Законодавець не розкриває зміст цього поняття, а встановлює відкритий перелік осіб, які нібито надають такі послуги. Так, згідно зі статтями 365² та 368⁴ КК України, до осіб, які здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, належать: аудитор, нотаріус, оцінювач, експерт, арбітражний керуючий, незалежний посередник, член трудового арбітражу, третейський суддя або інша особа, яка не є державним службовцем, посадовою особою органу місцевого самоврядування, але здійснює професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг.

Критично ставиться до цих норм М. Хавронюк, який зазначає, що якщо виходити з того, що публічними є лише такі послуги, що надаються за рахунок публічних коштів, тобто коштів державного чи місцевого бюджету, то слід визнати, що аудитори, приватні нотаріуси, арбітражні керуючі (крім керуючих санацією, які здійснюють досудову санацію державних підприємств) і третейські судді не уповноважені згідно із законом надавати публічні послуги, а тому насправді не є суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення [6, с. 86]. Ми не згодні із цією точкою зору, бо вважаємо, що не можна при визначенні осіб, які здійснюють діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, робити прив'язку до коштів, за рахунок яких вона сплачується. Якщо все ж таки слідувати за позицією М. Хавронюка, то впливає, що державні нотаріуси можуть надавати публічні послуги, а приватні — ні, оскільки останні надають послуги за рахунок коштів приватних осіб, хоча згідно із Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про нотаріат» № 614-VI від 1 жовтня 2008 року приватні нотаріуси можуть вчиняти такі самі нотаріальні дії, що й державні нотаріуси [9].

На нашу думку, законодавець не повинен вдаватися до переліку кола таких осіб, який, до того ж, не може бути вичерпним. Замість цього слід сформулювати поняття, у якому будуть відображені ознаки зазначених суб'єктів. Наприклад, ознаки осіб, що здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, можуть бути такі: 1) повноваження, які вони виконують, є чітко визначеними законом; 2) вони є самозайнятими особами і при цьому не є працівниками підприємств, установ, організацій; 3) свої дії вони закріплюють в офіційних документах; 4) результатом їх рішень є наслідки правового характеру, які настають для широкого кола осіб.

Визначення поняття «службова особа», що міститься у п. 1 примітки до ст. 364 КК України, поширюється тільки на статті 364, 365, 368, 368², 369 КК. Вбачається, що суб'єктами іншої групи злочинів, які передбачені статтями 364¹, 365¹, 365², 366, 366, 368³, 368⁴, 370, 369² КК, можуть бути службові особи приватного права і особи, що здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг. І хоча прямих вказівок щодо цього в законі немає, однак це впливає із зіставлення і тлумачення змісту норм, закріплених у частинах 3 і 4 ст. 18 та примітки 1 до ст. 364 КК, а також положень розділу XVII Особливої частини КК.

У законодавчому визначенні службової особи робиться наголос на те, що вона обіймає посаду на підприємстві, в установі чи організації незалежно від форми власності. Звичайно, форма власності, на підставі якої створені і функціонують юридичні особи, відіграє значну роль у віднесенні їх до юридичних осіб публічного або приватного права. Проте у статтях 81 та 87 ЦК України при розмежуванні цих різновидів юридичних осіб критерієм є не форма власності, а порядок (спосіб) створення (утворення) цих осіб.

Юридичні особи публічного права створюються незалежно від волі приватних осіб, як правило, для здійснення спеціальних функцій, не обумовлених їх участю у цивільному обороті. І навпаки, юридичні особи приватного права створюються за ініціативою приватних осіб на договірних засадах з метою участі у різноманітних цивільно-правових відносинах [10, с. 136].

Визначення юридичної особи приватного права в розділі XVII КК не наводиться, не зроблено в ньому і посилань на частини 3 та 4 ст. 18 КК України, аналіз змісту яких повинен дати відповідь на запитання про те, яка саме категорія суб'єктів належить до службових осіб юридичних осіб приватного права.

Проте щодо визначення поняття службових осіб юридичних осіб публічного права обрано зовсім інший підхід. Таке визначення наводиться у примітці 1 до ст. 364 КК України. При цьому сам термін «службова особа юридичних осіб публічного права» не використовується, хоча у Законі України «Про засади запобігання, протидії корупції» таке поняття є у підп. «а» п. 2 ч. 1 ст. 4.

Отже, в тексті КК України поняття службової особи юридичних осіб приватного права є, а терміна «службова особа юридичних осіб публічного права» немає. Незрозуміло, чому такі парні поняття по-різному регламентовані в кримінальному законі.

Згідно з п. 1 примітки до ст. 364 КК України до службових осіб органів державної влади, апарату управління органів місцевого самоврядування, державних та комунальних підприємств, установ та організацій належать особи, які постійно або тимчасово чи за спеціальними повноваженнями:

а) здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування;

б) обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих функцій;

в) обіймають у тих самих організаціях посади, пов'язані з виконанням адміністративно-господарських функцій.

До представників влади належать перш за все працівники державних органів чи органів місцевого самоврядування та їх апарату, які діють від їх імені (за їх дорученням) і у межах своєї компетенції здійснюють функції цих органів. Вони наділені владними повноваженнями — правом у межах своєї компетенції висувати вимоги, а також приймати рішення, обов'язкові для виконання фізичними та юридичними особами незалежно від їх підлеглості або відомчої належності, а іноді застосовувати примусові заходи впливу для забезпечення виконання цих вимог і притягнення до відповідальності осіб, які ухиляються від їх виконання.

Особи, що виконують функції представників влади, можуть здійснювати їх лише у юридичних особах публічного права. Щодо юридичних осіб приватного права, то виконання таких функцій зазначеними особами неможливе, вони наділені виконанням лише організаційно-розпорядчих і адміністративно-господарських функцій.

Законодавець пов'язує визнання особи представником влади не з посадою, яку вона обіймає, а з наявністю владних повноважень. Тому представником влади може бути і рядовий працівник державного апарату або навіть представник громадського формування.

Шляхом тлумачення законодавчих норм можна зробити висновок про те, що до службових осіб юридичних осіб приватного права належать особи, які виконують у них організаційно-розпорядчі та господарські функції.

Організаційно-розпорядчими є функції щодо здійснення керівництва галуззю промисловості, трудовим колективом, ділянкою роботи, виробничою діяльністю окремих працівників на підприємствах, в установах та організаціях (планування роботи, організація праці, забезпечення трудової дисципліни тощо) [11].

Адміністративно-господарські функції включають функції з управління або розпорядження державним чи комунальним майном, що полягає в установленні порядку його зберігання, переробки, реалізації, забезпеченні контролю за цими операціями тощо.

Для визнання особи такою, що виконує адміністративно-господарські функції, недостатньо лише тієї умови, що державне, комунальне чи приватне майно є довіреним винному під матеріальну відповідальність. Для цього необхідно встановити, що особа наділена певними повноваженнями з управління чи розпорядження цим майном або здійснювала контроль за виконанням цих операцій іншими особами.

Особа визнається службовою, якщо вона здійснює відповідні функції не тільки постійно, а й тоді, коли виконує їх тимчасово чи за спеціальним повноваженням (дорученням), а також якщо вона обіймає відповідну посаду за призначенням або на підставі виборів. Службова особа може одержувати за виконання службових обов'язків винагороду або здійснювати їх на громадських засадах, проте лише за умови, якщо ці функції покладені на неї: 1) повноважним органом державної влади чи органом місцевого самоврядування; 2) центральним органом державного управління із спеціальним статутом; 3) повноважним органом чи повноважною особою підприємства, установи, організації; 4) судом; 5) законом.

Термін «особа, уповноважена на виконання функцій держави» застосовується тільки у ст. 369² КК України. Зміст цього поняття у цій статті суттєво відрізняється від його змісту у ст. 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», де під такими особами розуміється лише частина осіб, визначених у п. 1 ч. 1 ст. 4 Закону (зокрема, ними не охоплюються особи, уповноважені на виконання функцій місцевого самоврядування). Таким чином, використання одного і того ж терміна у двох законах антикорупційної спрямованості в різних значеннях є очевидною помилкою законодавця.

Висновки. Аналіз розглянутих змін свідчить про те, що при застосуванні багатьох з них практика може зіткнутися з численними труднощами. Проте наявність таких проблем зовсім не означає, що антикорупційне законодавство не потрібно вдосконалювати, поповнювати новими положеннями, у тому числі виробленими міжнародним співтовариством. Ухвалення в Україні нових законів, які можуть кардинально змінити ситуацію в державі і суспільстві, є необхідним процесом. Але при цьому будь-який закон має бути юридично обґрунтованим, відповідати Конституції України, базуватися на принципах верховенства права.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рішення Конституційного Суду України у справі про корупційні правопорушення та введення в дію антикорупційних законів від 06.10.2010 № 21-Рп/2010 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua
2. Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення»: наук.-практ. коментар / відп. ред.: С. В. Ківалов і Є. Л. Стрельцов. — Х. : Одиссей, 2011. — 344 с.
3. Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади : розпорядження Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс] від 15.02.2006 № 90-р. — Режим доступу: //http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/90-2006-%D1%80

4. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / авт.-упоряд. В. П. Тимошук. — К. : Факт, 2003. — 496 с.
5. Про адміністративні послуги : Закон України № 5203-VI [Електронний ресурс] від 06.09. 2012. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>
6. Хавронюк М. І. Науково-практичний коментар до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» / М. І. Хавронюк. — К. : Атіка, 2011. — 424 с.
7. Тютюгін В. Новели кримінального законодавства щодо посилення відповідальності за корупційні злочини: вирішення проблем чи проблеми для вирішення? / В. Тютюгін // Юрид. вісн. України. — 2010. — № 5. — 30 січ. – 5 лют. — С. 6.
8. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. ; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. — 4-ге вид., переробл. і допов. — Х. : Право, 2010. — 608 с.
9. Про внесення змін до Закону України «Про нотаріат» : Закон України № 614 –VI [Електронний ресурс] від 01.10.2008. — Режим доступу: [zakon2.rada.gov](http://zakon2.rada.gov.ua).
10. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2 т. — 2-ге вид., переробл. і допов. / за ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. — К. : Юрінком Інтер, 2006. — Т. I. — 832 с.
11. Про судову практику у справах про хабарництво : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 5 [Електронний ресурс] від 26 квітня 2002 року. — Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua.

**СЛУЖЕБНЫЕ ЛИЦА И ЛИЦА,
ОСУЩЕСТВЛЯЮЩИЕ
ПРОФЕССИОНАЛЬНУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ,
СВЯЗАННУЮ С ПРЕДОСТАВЛЕНИЕМ
ПУБЛИЧНЫХ УСЛУГ, КАК СПЕЦИАЛЬНЫЕ
СУБЪЕКТЫ ПРЕСТУПЛЕНИЯ:
АНАЛИЗ ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫХ НОВЕЛЛ**

Осадча А. С.

Исследованы такие специальные субъекты преступления, как служебные лица и лица, осуществляющие профессиональную деятельность, связанную с предоставлением публичных услуг. Проанализированы нормативно-правовые акты, а также разные доктринальные взгляды относительно указанных специальных субъектов преступления.

Ключевые слова: *специальный субъект преступления, служебное лицо, лица, осуществляющие профессиональную деятельность, связанную с предоставлением публичных услуг, юридические лица частного права, юридические лица публичного права.*

OFFICIAL PERSONS AND PERSONS WHICH CARRY OUT PROFESSIONAL ACTIVITY RELATED TO THE GRANT OF PUBLIC SERVICES AS THE SPECIAL SUBJECTS OF CRIMES: ANALYSIS OF NEW CHANGES TO THE CRIMINAL LEGISLATION

Osadcha A. S.

Such special subjects of crime as official persons and persons which carry out professional activity related to the grant of public services are investigated. At research of this question normative- legal acts and also different doctrine looks related to the indicated special subjects of crime are analysed.

Key words: *special subject of crime, official person, persons which carry out professional activity related to the grant of public services, legal entities of private right, legal entities of public law.*

УДК 346.57:621.039.586

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗДІЙСНЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТЕРИТОРІЇ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

В. Ф. Дутчак, аспірант

Державний вищий навчальний заклад

«Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Присвячено питанням удосконалення організаційно-правового механізму здійснення господарської діяльності на території Чорнобильської катастрофи. Розглянуто основні аспекти резервів ефективності вітчизняного організаційно-правового механізму здійснення господарської діяльності. Обґрунтовано необхідність створення Управління розвитку господарської діяльності на території Чорнобильської катастрофи в структурі Департаменту розвитку реального сектору економіки Міністерства економічного розвитку і торгівлі.

Ключові слова: *організаційно-правовий механізм, державна політика, господарська діяльність, територія Чорнобильської катастрофи.*

Постановка проблеми. *За роки незалежності України історично сформувався певний організаційно-правовий механізм подолання наслідків Чорнобиль-*